

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК

“Затверджую”

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

“ 01 ” вересня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
” УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ З ЗОВНІШНЬОГО
НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ-НАЦІОНАЛЬНОГО
МУЛЬТИПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ”
ДЛЯ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ**

Одеса
2024

Робочу програму “Українська мова для підготовки з зовнішнього незалежного оцінювання-національного мультипредметного тесту” складено на основі навчальних програм з “Українська мова ” для учнів 6-11 класів середніх загальноосвітніх навчальних закладів I-II рівнів акредитації та програми для зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови, які затверджено Міністерством освіти і науки України від 04.12.2019 р. №1513.

Розробники: Викладач **Антоніна КРИЦЬКА**

Програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри суспільних наук ОНМедУ.

Протокол №1 від “ 26 ” 08 2024 р.

Завідувач кафедри к.ф.н., доцент

Ольга СІКОРСЬКА

Програму схвалено та затверджено на засіданні предметної циклової комісії з гуманітарних дисциплін ОНМедУ.

Протокол №1 від “ 27 ” 08 2024 р.

Голова предметної циклової комісії з гуманітарних дисциплін д.ф.н., проф.

Володимир ХАНЖИ

Переглянуто та затверджено на засіданні суспільних наук.
Протокол № ___ від “ ___ ” _____ 20___ р.

Завідувач кафедри к.ф.н., доцент

Ольга СІКОРСЬКА

Переглянуто та затверджено на засіданні суспільних наук.
Протокол № ___ від “ ___ ” _____ 20___ р.

Завідувач кафедри к.ф.н., доцент

Ольга СІКОРСЬКА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Курс	Семестри	Кількість годин					
			Всього	Аудиторних			СРС	
				Лекції	ПЗ	ЛЗ		СЗ
денна	0	I, II	128		128	-	-	-

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу є підвищення свого мовного рівня, практичне оволодіння мовними нормами, що забезпечить спілкування на належному рівні.

Предмет освітнього компонента: є одиниці різних структурних рівнів української мови, їхня природа, класифікація, особливості функціонування; норми сучасної української літературної мови; науковий стиль та його засоби, види і жанри наукових текстів; усне і писемне ділове мовлення.

Зміст освітнього компонента: основні закони стилістики, орфографії, морфології, пунктуації, синтаксису, фразеології.

Завдання курсу полягає в тому, щоб забезпечити послідовне і цілісне вивчення курсу.

Після вивчення курсу здобувач повинен **знати:**

- значимість вивчення курсу «Українська мова»;
- основні правила українського правопису;
- теоретичні відомості з кожного розділу української мови.

Здобувач повинен **вміти:**

- грамотно оформлювати тексти різних стилів;
- розрізняти мовні норми та виправляти помилки;
- уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне;
- критично оцінювати прочитане;
- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них;
- замінювати пряму мову непрямою: правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати;
- розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів

речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)

- визначати значущі частини й закінчення слова;
- розпізнавати частини мови;
- Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм (згідно з додатком); визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Тема 1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іноземного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

Тема 2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми

Тема 3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова

Тема 4. Морфологія

Тема 4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмішвані іменники в українській мові.

Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно і под.)

Тема 4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників

Тема 4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат

Тема 4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників

Тема 4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот

Тема 4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу

Тема 4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частина як службова частина мови. Правопис часток.

Тема 4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків

Тема 5. Синтаксис

Тема 5.1. Словосполучення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення

Тема 5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)

Тема 5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет...і присудок... як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом А присудком. Тире між підметом і присудком

Тема 5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот

Тема 5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)

Тема 5.2.4. Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами; Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення.

прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені долатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні

Тема 5.2.5. Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Тема 5.2.5.1. Складносурядне: речення

Складносурядне речення, його будова. Сднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні

Тема 5.2.5.2. Складнопідрядне, речення

Складнопідрядне речення: його , будова. Головна й підрядна частини: Підрядні сполучники й сполучні, слова, як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Тема 5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому

Тема 5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки, в конструціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

Тема 6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки... функції.

Тема 7 Розвиток мовлення

Види мовленнєвої, діяльності; адресант і адресат: мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне, мовлення. Тема й, основна думка висловлення; Вимоги, до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки, тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст, і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.	4	0	0	4	0	0
Тема 2. Лексикологія. Фразеологія	4	0	0	4	0	0
Тема 3. Будова слова. Словотвір	4	0	0	4	0	0
Тема 4. Морфологія	4	0	0	4	0	0
Тема 4.1. Іменник	4	0	0	4	0	0
Тема 4.2. Прикметник	4	0	0	4	0	0
Тема 4.3. Числівник	4	0	0	4	0	0
Тема 4.4. Займенник	4	0	0	4	0	0
Тема 4.5. Дієслово	4	0	0	4	0	0
Тема 4.6. Прислівник	4	0	0	4	0	0
Тема 4.7. Службові частини мови	4	0	0	4	0	0
Тема 4.8. Вигук	4	0	0	4	0	0
Тема 5. Синтаксис	4	0	0	4	0	0
Тема 5.1. Словосполучення.	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2. Речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.1. Просте двоскладне речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.3. Односкладні речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.4. Просте ускладнене речення	6	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5. Складне речення	6	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5.1. Складносурядне: речення	6	0	0	4	0	0

Тема 5.2.5.2. Складнопідрядне речення	6	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	6	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	8	0	0	4	0	0
Тема 5.3. Способи відтворення чужого мовлення	4	0	0	4	0	0
Тема 6. Стилїстика.	4	0	0	4	0	0
Тема 7. Розвиток мовлення	4	0	0	4	0	0
Написання мотиваційного листа	6	0	0	6	0	0
Індивідуальні завдання	0	0	0	0	0	0
Усього годин	128	0	0	128	0	0

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

<i>№</i>	<i>Тема</i>	<i>Кільк. годин</i>
1	Практичне заняття № 1 Тема 1. Фонетика. Графіка. Орфоенія. Орфографія.	4
2	Практичне заняття № 2 Тема 2. Лексикологія. Фразеологія	4
3	Практичне заняття № 3 Тема 3. Будова слова. Словотвір	4
4	Практичне заняття № 4 Тема 4. Морфологія	4
5	Практичне заняття № 5 Тема 4.1. Іменник	4
6	Практичне заняття № 6 Тема 4.2. Прикметник	4
7	Практичне заняття № 7 Тема 4.3. Числівник	4

8	Практичне заняття № 8 Тема 4.4. Займенник	4
9	Практичне заняття № 9 Тема 4.5. Дієслово	4
10	Практичне заняття № 10 Тема 4.6. Прислівник	4
11	Практичне заняття № 11 Тема 4.7. Службові частини мови	4
12	Практичне заняття № 12 Тема 4.8. Вигук	4
13	Практичне заняття № 13 Тема 5. Синтаксис	4
14	Практичне заняття № 14 Тема 5.1. Словосполучення.	4
15	Практичне заняття № 15 Тема 5.2.1. Просте двоскладне речення	4
16	Практичне заняття № 16 Тема 5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	4
17	Практичне заняття №17 Тема 5.2.3. Односкладні речення	4
18	Практичне заняття №18 Тема 5.2.4. Просте ускладнене1: речення	6
19	Практичне заняття №19 Тема 5.2.5. Складне речення	6
20	Практичне заняття №20 Тема 5.2.5.1. Складносурядне: речення	6
21	Практичне заняття №21 Тема 5.2.5.2. Складнопідрядне речення	6
22	Практичне заняття №22 Тема 5.2.5.3. Безполучникове складне речення	6

23	Практичне заняття №23 Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	8
24	Практичне заняття №24 Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	4
25	Практичне заняття №25 Тема 5.3. Способи відтворення чужого мовлення	4
26	Практичне заняття №26 Тема 6. Стилїстика.	4
27	Практичне заняття №27 Тема 7. Розвиток мовлення	6
28	Практичне заняття №28 Розвиток мовлення	6
Разом:		128

Лекційні, семінарські та лабораторні заняття не передбачені.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні практичних занять використовуються методи:

- для передачі та сприймання навчальної інформації - словесні, наочні, практичні;
- для пізнавальної діяльності - пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький;
- для досягнення мети і завдань - методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок; методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи учнів з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- для досягнення цілісного підходу до діяльності у процесі навчання - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання й мотивація учіння, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції, взаємокорекції в навчанні.

7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях відповідно до плану та змісту теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- усне опитування;
- блок тестових завдань максимально наближених до програми ЗНО 2025 року;

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті: Поточне оцінювання здобувачів відбувається на кожному занятті (повинно бути опитано не менше 30 % здобувачів). Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: "5", "4", "3", "2".

Підсумковий контроль: тест.

8. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О. НМТ 2025 Українська мова. Теорія в таблицях. Завдання у форматі НМТ : видавництво Талант. 2024. 232 с.
2. НМТ 2025 українська мова тестові завдання у форматі НМТ : білецька о. підручники і посібники. 2024. 96 с.
3. Білецька О, Шумка М. Українська мова : комплексна підготовка до ЗНО/НМТ 2025 : підручники і посібники. 2024. 416 с.
4. Програма зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/9/946/Ukrmoval.pdf>
5. ЗНО НМТ 2025 українська мова. Комплексне видання : Заболотний О., Заболотний В. : ЛІТЕРА. 2024. 252 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК

“Затверджую”

Проректор

З науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

“ 1 ” бересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
” УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ З ЗОВНІШНЬОГО
НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ-НАЦІОНАЛЬНОГО
МУЛЬТИПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ”
ДЛЯ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ

Одеса
2024

Робочу програму “Українська мова для підготовки з зовнішнього незалежного оцінювання-національного мультипредметного тесту” складено на основі навчальних програм з “Українська мова” для учнів 6-11 класів середніх загальноосвітніх навчальних закладів I-II рівнів акредитації та програми для зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови, які затверджено Міністерством освіти і науки України від 04.12.2019 р. №1513.

Розробники: Викладач **Антоніна КРИЦЬКА**

Програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри суспільних наук ОНМедУ.

Протокол №1 від “ 26 ” 08 2024 р.

Завідувач кафедри к.ф.н., доцент

Ольга СІКОРСЬКА

Програму схвалено та затверджено на засіданні предметної циклової комісії з гуманітарних дисциплін ОНМедУ.

Протокол №1 від “ 27 ” 08 2024 р.

Голова предметної циклової комісії з гуманітарних дисциплін д.ф.н., проф.

Володимир ХАНЖИ

Переглянуто та затверджено на засіданні суспільних наук.
Протокол №___ від “___” _____ 20___ р.

Завідувач кафедри к.ф.н., доцент

Ольга СІКОРСЬКА

Переглянуто та затверджено на засіданні суспільних наук.
Протокол №___ від “___” _____ 20___ р.

Завідувач кафедри к.ф.н., доцент

Ольга СІКОРСЬКА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Курс	Семестри	Кількість годин					
			Всього	Аудиторних			СРС	
				Лекції	ПЗ	ЛЗ		СЗ
денна	0	I, II	96		96	-	-	-

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу є підвищення свого мовного рівня, практичне оволодіння мовними нормами, що забезпечить спілкування на належному рівні.

Предмет освітнього компонента: є одиниці різних структурних рівнів української мови, їхня природа, класифікація, особливості функціонування; норми сучасної української літературної мови; науковий стиль та його засоби, види і жанри наукових текстів; усне і писемне ділове мовлення.

Зміст освітнього компонента: основні закони стилістики, орфографії, морфології, пунктуації, синтаксису, фразеології.

Завдання курсу полягає в тому, щоб забезпечити послідовне і цілісне вивчення курсу.

Після вивчення курсу здобувач повинен **знати:**

- значимість вивчення курсу «Українська мова»;
- основні правила українського правопису;
- теоретичні відомості з кожного розділу української мови.

Здобувач повинен **вміти:**

- грамотно оформлювати тексти різних стилів;
- розрізняти мовні норми та виправляти помилки;
- уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне;
- критично оцінювати прочитане;
- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них;
- замінювати пряму мову непрямою: правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати;
- розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за

наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)

- визначати значущі частини й закінчення слова;
- розпізнавати частини мови;
- Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм (згідно з додатком); визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Тема 1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [є], [и], [о] в коренях слів. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та nn у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

Тема 2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми

Тема 3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова

Тема 4. Морфологія

Тема 4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно і под.)

Тема 4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників

Тема 4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат

Тема 4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників

Тема 4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот

Тема 4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е.

утворених від прикметників і дісприкметників. Написання разом, окремо й через дефіє прислівників і сполучень прислівникового типу

Тема 4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частина як службова частина мови. Правопис часток.

Тема 4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків

Тема 5. Синтаксис

Тема 5.1. Словосполучення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення

Тема 5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)

Тема 5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет. ..і присудок.. як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом А присудком. Тире між підметом і присудком

Тема 5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот

Тема 5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)

Тема 5.2.4. Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами; Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні

Тема 5.2.5. Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Тема 5.2.5.1. Складносурядне: речення

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні

Тема 5.2.5.2. Складнопідрядне, речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини; Підрядні сполучники й сполучні слова, як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Тема 5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому

Тема 5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки, в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

Тема 6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки... функції.

Тема 7 Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення; Вимоги, до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки, тексту; зв'язність, комунікативність.

членованість у інформативність. Зміст, і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.	2	0	0	2	0	0
Тема 2. Лексикологія. Фразеологія	2	0	0	2	0	0
Тема 3. Будова слова. Словотвір	4	0	0	4	0	0
Тема 4. Морфологія	4	0	0	4	0	0
Тема 4.1. Іменник	2	0	0	2	0	0
Тема 4.2. Прикметник	2	0	0	2	0	0
Тема 4.3. Числівник	2	0	0	2	0	0
Тема 4.4. Займенник	4	0	0	4	0	0
Тема 4.5. Дієслово	4	0	0	4	0	0
Тема 4.6. Прислівник	4	0	0	4	0	0
Тема 4.7. Службові частини мови	4	0	0	4	0	0
Тема 4.8. Вигук	4	0	0	4	0	0
Тема 5. Синтаксис	4	0	0	4	0	0
Тема 5.1. Словосполучення.	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2. Речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.1. Просте двоскладне речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.3. Односкладні речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.4. Просте ускладнене	4	0	0	4	0	0

речення						
Тема 5.2.5. Складне речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5.1. Складносурядне: речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5.2. Складнопірядне речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	4	0	0	4	0	0
Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	4	0	0	4	0	0
Тема 5.3. Способи відтворення чужого мовлення	4	0	0	4	0	0
Тема 6. Стилїстика.	2	0	0	2	0	0
Тема 7. Розвиток мовлення	2	0	0	2	0	0
Написання мотиваційного листа	4	0	0	4	0	0
Індивідуальні завдання	0	0	0	0	0	0
Усього годин	96	0	0	96	0	0

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема	Кільк. годин
1	Практичне заняття № 1 Тема 1. Фонетика. Графіка. Орфоестія. Орфографія.	2
2	Практичне заняття № 2 Тема 2. Лексикологія. Фразеологія	2
3	Практичне заняття № 3 Тема 3. Будова слова. Словотвір	2
4	Практичне заняття № 4 Тема 4. Морфологія	4
5	Практичне заняття № 5 Тема 4.1. Іменник	4

6	Практичне заняття № 6 Тема 4.2. Прикметник	4
7	Практичне заняття № 7 Тема 4.3. Числівник	4
8	Практичне заняття № 8 Тема 4.4. Займенник	4
9	Практичне заняття № 9 Тема 4.5. Дієслово	4
10	Практичне заняття № 10 Тема 4.6. Прислівник	4
11	Практичне заняття № 11 Тема 4.7. Службові частини мови	4
12	Практичне заняття № 12 Тема 4.8. Вигук	4
13	Практичне заняття № 13 Тема 5. Синтаксис	4
14	Практичне заняття № 14 Тема 5.1. Словосполучення.	4
15	Практичне заняття № 15 Тема 5.2.1. Просте двоскладне речення	4
16	Практичне заняття № 16 Тема 5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	4
17	Практичне заняття №17 Тема 5.2.3. Односкладні речення	4
18	Практичне заняття №18 Тема 5.2.4. Просте ускладнене: речення	4
19	Практичне заняття №19 Тема 5.2.5. Складне речення	4
20	Практичне заняття №20 Тема 5.2.5.1. Складносурядне: речення	4
21	Практичне заняття №21	4

	Тема 5.2.5.2. Складнопідрядне речення	
22	Практичне заняття №22 Тема 5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	4
23	Практичне заняття №23 Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	4
24	Практичне заняття №24 Тема 5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	4
25	Практичне заняття №25 Тема 5.3. Способи відтворення чужого мовлення	4
26	Практичне заняття №26 Тема 6. Стилїстика.	4
27	Практичне заняття №27 Тема 7. Розвиток мовлення	4
28	Практичне заняття №28 Розвиток мовлення	4
Разом:		96

Лекційні, семінарські та лабораторні заняття не передбачені.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні практичних занять використовуються методи:

- для передачі та сприймання навчальної інформації - словесні, наочні, практичні;
- для пізнавальної діяльності - пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький;
- для досягнення мети і завдань - методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок; методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи учнів з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- для досягнення цілісного підходу до діяльності у процесі навчання - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: стимулювання й мотивація учіння, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції, взаємокорекції в навчанні.

7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях відповідно до плану та змісту теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- усне опитування;

- блок тестових завдань максимально наближених до програми ЗНО 2025 року;

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті: Поточне оцінювання здобувачів відбувається на кожному занятті (повинно бути опитано не менше 30 % здобувачів). Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: "5", "4", "3", "2".

Підсумковий контроль: тест.

8. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О. НМТ 2025 Українська мова. Теорія в таблицях. Завдання у форматі НМТ : видавництво Талант. 2024. 232 с.

2. НМТ 2025 українська мова тестові завдання у форматі НМТ : білецька о. підручники і посібники. 2024. 96 с.

3. Білецька О, Шумка М. Українська мова : комплексна підготовка до ЗНО/НМТ 2025 : підручники і посібники. 2024. 416 с.

4. Програма зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/9/946/Ukrmoval.pdf>

5. ЗНО НМТ 2025 українська мова. Комплексне видання : Заболотний О., Заболотний В. : ЛІТЕРА. 2024. 252 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Міністерства освіти і науки України
від 26 06 2018 р. № 6967

ПРОГРАМА
ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ
результатів навчання З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ,
здобутих на основі повної загальної середньої освіти

УКРАЇНСЬКА МОВА

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i> . Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення <i>йо,ьо</i> . Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>ни</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови	<i>Учасник (учасниця) ЗНО повинен (повинна) вміти:</i> Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм (згідно з додатком); визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування <i>у-в, і-й</i> ; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила
2. Лексикологія. Фразеологія	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика.	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в

	Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми	мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні
3. Будова слова. Словотвір	Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова	Визначати значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні
4. Морфологія 4.1. Іменник	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличий відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.)	Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями
4.2. Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників	Розпізнавати й відмінювати прикметники; визначати розряди прикметників за значенням; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових
4.3. Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат	Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат
4.4. Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників	Розпізнавати й відмінювати займенники; відрізняти правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники
4.5. Дієслово	Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і	Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й

	недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на <i>-но, -то</i>). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на <i>-но, -то</i>. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот	способи дієслів; відрізнати правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів. Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнати їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізнати правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на <i>-но, -то</i> в мовленні. Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізнати правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами
4.6. Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вишого та найвишого ступенів порівняння. Правопис прислівників на <i>-о, -е</i>, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	Розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізнати правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових; правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні
4.7. Службові частини мови	Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні,	Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні. Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізнати сполучники від

	парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.	інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні.
	Частка як службова частина мови. Правопис часток	Розпізнавати частки; правильно писати частки
4.8. Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків	Розпізнавати вигуки й правильно їх писати
5. Синтаксис	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення	Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення
5.1. Словосполучення.		
5.2. Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)	Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)
5.2.1. Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком	Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком
5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот	Розпізнавати види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні
5.2.3. Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)	Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні

5.2.4. Просте ускладнене речення	Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	Розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями й реченнями; відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5. Складне речення	Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті
5.2.5.1. Складносурядне речення	Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні	Розпізнавати складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати їхні виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні
5.2.5.2. Складнопідрядне речення	Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них	Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.	Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5.4. Складне речення з різними видами	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	Розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку;

сполучникового й безсполучникового зв'язку		правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції	Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення; Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів	Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, вибраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання

УКРАЇНЬКА ЛІТЕРАТУРА

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1. Усна народна творчість	Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні»; «Засвіт встали козаченьки» Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль» Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку» Балада «Ой летіла стріла»	Учасник (учасниця) ЗНО повинен (повинна) вміти: - розрізнати види й жанри усної народної творчості: різновиди календарно-обрядових пісень (щедрівки, колядки, веснянки, русальні, купальські і жниварські пісні); суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні; думи, балади; - визначати провідні мотиви творів усної народної творчості, їхні художні особливості;
2. Давня українська література	«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помету княгині Ольги) «Слово про похід Ігорів» Григорій Сковорода. «De libertate»; «Всякому місту — звичай і права...», «Бджола та Шершень»	- розрізнати літературні роди, види й жанри; - співвідносити літературний твір із відповідним літературним напрямом, стилем, течією; - визначати тему, ідею, проблематику літературних творів; - характеризувати літературних героїв, коментувати їхні вчинки;
3. Література кінця XVIII-початку XX ст.	Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка» Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон («У всякого своя доля...»); «І мертвим, і живим, і ненарожденим...», «Заповіт» Пантелеймон Куліш. «Чорна рада» Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я» Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1, 4 частини) Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля» Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?...», «Мойсей»	- визначати художні образи і їхню роль у літературному творі; - упізнавати літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками й репліками; - орієнтуватися в сюжетах літературних творів; - визначати сюжетні й позасюжетні елементи літературних творів, їхні композиційні особливості; - визначати провідні мотиви ліричних творів; - аналізувати мову літературного твору; - знаходити художні засоби й визначати їхню роль у літературних творах;
4. Література XX ст.	Михайло Коцюбинський. «Гіні забутих предків», «Intermezzo» Василь Стефаник «Камінний хрест» Ольга Кобилянська. «Valse melancolique» Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня» Микола Вороний. «Блакитна Панна» Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...» Павло Тичина. «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «О панно Інно...» Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...» Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»	- співвідносити фрагмент літературного твору з його назвою та автором; - співвідносити письменників з фрагментами їхніх творів, а також з висловами митців та літературних критиків про них та їхні твори; - знати псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань; - визначати місце і роль письменника в літературному процесі; - пояснювати поняття «розстріляне відродження», «київські

	Володимир Сосюра. «Любіть Україну!» Валер'ян Підмогильний. «Місто» Юрій Яновський. «Майстер корабля» Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом» Микола Куліш. «Мина Мазайло» Богдан-Ігор Антонич. «Різдво» Олександр Довженко. «Зачарована Десна» Андрій Малишко. «Пісня про рушник» Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина?», «Задивляюсь у твої зніщи...», «Лебеді материнства» Василь Голобородько. «Наша мова» Олесь Гончар. «Модри Камень» Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном» Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...» Іван Драч. «Балада про соняшник» Дмитро Павличко. «Два кольори» Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай»	неокласики»; «празька школа поетів», «шістдесятництво», «дисидентство»; – орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури; Учасник (учасниця) ЗНО повинен (повинна) знати такі теоретико- літературні поняття: – літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика; – лірика; її тематичні різновиди та жанри: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет; – епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка; – драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія; – ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема; – літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, модернізм (експресіонізм, імпресіонізм, символізм, неокласицизм, неоромантизм); постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі; – ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ; – тема, ідея; мотив, проблематика художнього твору; конфлікт у драматичному творі; – композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи); – види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, травестія; – художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет (постійний епітет), епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен, риторичне звертання, риторичне запитання, символ, тавтологія
5. Твори українських письменників- емігрантів	Іван Багряний. «Тигролови» Євген Маланок. «Уривок з поеми»	
6. Сучасний літературний процес (кінець XX-початок XXI ст.)	Загальний огляд основних тенденцій. Постмодернізм як літературне явище	

Додаток

Перелік слів із нормативним наголосом

А

агрон[]мія

алф[]вт

[]ркушик

асиметр[]я

Б

багатораз[]вий

безпринц[]пний

б[]шкет

бл[]говіст

близьк[]й

болот[]стий

бор[]давка

бос[]ніж

бо[]знь

бурштин[]вий

бюлет[]нь

В

ва[]ги (у множині)

вантаж[]вка

весн[]н[]й

в[]года (користь)

виг[]да (зручність)

вид[]ння

визв[]льний

вим[]га

в[]падок

вир[]зний

в[]сіти

в[]трата

виш[]ваний

відвезт[]

відвест[]

відгомін

віднест[]

відомість (список)

відомість (повідомлення, дані, популярність)

вірші

віршовий

вітчим

Г

гальма, гальма

глядч

горошина

граблі

гуртожиток

Д

дана

дино

дециметр

дощиця

дебре

джерело

дівлячись

дичівити

діалог

добовий

добіток

довезти

довести

довідник

дігмат

донести

дівняка

дочка

дріва

Е

експорт

Є

єретик

Ж

жалюзі

З

завдання

завезти

завести

завжди

завчас

загадка

заіржавілий

заіржавіти

закінчити

закладка (у книзі)

закрутка

залишити

заміжня

занести

запонка

заробіток

заставка

застібка

заступорити

зв'юсока

зділека

зібріння

зобразити

зізла

зріння

зрочний

зубожіння

І

індустрія

К

камбала

каталог
квартал
кешка
кілометр
кінчити
келесо
келія
келчений (діспрйкетник)
келчений (прйкетник)

корисний
келсий
котрий
крицевий
келіти
келпив
келінрія
келрятина

Л
лелте
лелстопелд
лелтелпелс
лелстро

М
мелбелть
мелістрелський (про вчений ступелнь)
мелркетелнг
мелрелжа
мелталелргія
меллімелстр

Н
навчелння
нанелстел
напелй
наскрелзний
начелнка
ненавелдіті

незалежний

незалежність

нездоровий

нездоровість

новий

О

обіцянка

обрання

обрич (іменник)

одинадцять

одноразовий

ознака

опіень

опієний

осетер

отоман

оцет

П

павич

партер

підкарський

перевезти

перевести

перекис

перелік

перенести

перепад

перепис

піал

підданий (дієприкметник)

підданий (іменник, істота)

підлітковий

пізнання

пітний

піщорія

підруга

позначка
помилка
поміщик
помічати
поняття
порядковий
посередині
привезти
привести
приморозок
принести
прічип
пріділ
приміжок
псевдонім

Р

різом
ремінь (пояс)
решето
ринковий
рівняна
роздрібній
розпірка
рукопис
русл

С

сантиметр
свердло
середина
сеча
симетрія
сільськогосподарський
сімдесят
сліна
соломінка
статуя

стовідсотковий
стрибати

Т

текстовий

течі

тєгровий

тисєвий

тім'яний

травестія

тризуб

тулуб

У

український

уподобання

урочистий

усередині

Ф

фартух

фаховий

фенімен

фільга

фєрзац

Х

хєос (у міфології: стихія)

хаєс (безлад)

Ц

цєрина

цемент

цєнтнер

цїнєк

Ч

чарівний

черговий

читання

чорнізем

чорн■слив
чотирн■дцять

Ш
шляхопров■д
шовк■вий
шоф■р
Щ
щ■лепа
щ■пці
щодобов■й
Я
ярмарк■вий

29
Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти

Ю. Г. Кононенко

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Міністерства освіти і науки України
від 26 06 2018 р. № 696

ПРОГРАМА
ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ
результатів навчання з ГЕОГРАФІЇ,
здобутих на основі повної загальної середньої освіти

Програму зовнішнього незалежного оцінювання з географії розроблено на основі чинної програми з географії для 6-9 класів закладів загальної середньої освіти (основна школа) та програми з географії рівня стандарту для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (старша школа). Обсяг знань географічних закономірностей і термінів, географічної номенклатури визначається в межах діючої програми та чинних підручників.

Мета зовнішнього незалежного оцінювання з географії – оцінити ступінь підготовленості учасників зовнішнього незалежного оцінювання до навчання у закладах вищої освіти.

Завдання зовнішнього незалежного оцінювання з географії:

- визначити рівень набутих знань і умінь;
- оцінити сформованість комплексного, просторового, соціально орієнтованого уявлення про Землю на основі краєзнавчого, регіонального та планетарного підходів;
- перевірити здатність застосовувати географічні знання та набуті уміння для аналізу природних і суспільних явищ, процесів, подій;
- встановити ступінь сформованості географічних компетентностей, географічної культури.

Програма зовнішнього незалежного оцінювання включає всі розділи програмних курсів з географії відповідно стандартного та академічного рівнів. Окремі теми розділу «Загальна географія», а саме «Географічні дослідження» включає розширене питання дослідження території України. Тема «Способи зображення Землі» доповнена картографічними знаннями і уміннями за темами 8, 10 і 11 класів. Темі «Літосфера», «Гідросфера», «Атмосфера і клімат» включають питання, які за змістом є логічним продовження вивчення цих тем у географічних курсах «Географія материків і океанів», «Фізична географія України», «Географічний простір». Питання екологічних проблем окремих материків слід розглядати в темі «Глобальні проблеми людства» в складі переліку екологічних проблем. Особливої уваги в програмі заслуговує розділ «Загальні положення економічної та соціальної географії» в який винесено всі програмові терміни, поняття економічної і соціальної географії. В наступних розділах «Економічна і соціальна географія України» та «Соціальна і економічна географія світу» головна увага акцентована на просторовому характері розміщення економічних і соціальних явищ та причин і наслідків їх формування і розвитку. По завданнях, що пов'язані з програмовими вимогами до знань номенклатури по всіх розділах географії та у випадках детальнішої конкретизації з окремих питань необхідно звертатись до чинних навчальних програм та діючих підручників. Бажаємо успіхів!